

Plenum

Tisdag 7.2.2023 kl. 13.59—17.53

2. Regeringens proposition till riksdagen om en tilläggsbudget för 2023

Regeringens proposition RP 325/2022 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 2 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitteras till finansutskottet.

För remissdebatten reserveras i detta skede högst en timme. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Minister Saarikko.

Debatt

14.00 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituskauden viimeinen lisäbudjetti sisältää tukea kansalaisten sähkölaskuihin, [Hälinää — Puhemies koputtaa] rahoitusta sote-palveluihin ja tukea Ukrainalle. Myös kotimaista ruoantuotantoa tuetaan kasvaneiden kustannusten keskellä. Lisäbudjettiin sisältyy myös merkittävä askel luonnonsuojelun osalta.

Lisäbudjetissa kuitenkin suurin menokohde ovat korkomenot. Inflaation kiihtymisen myötä Euroopan keskuspankki on kiristänyt rahapolitiikkaa, mikä on johtanut yleiseen korkotason nousuun. Nopea korkojen nousu näkyy myös valtion velanhoitomenoissa. Tässä lisäbudjetissa korkomenoarviota lisätään runsaalla miljardilla eurolla, ja tämä nostaa kuluvan vuoden korkomenot noin 2,6 miljardiin euroon. Kaikkiaan korkomenojen nousu muodostaa puolet tästä lisäbudjetin 2 miljardin euron loppusummasta. Velanhoidon osalta nähtävissä ei ole hallitsematonta kehitystä, mutta korkomenot, kaikilta menneiltä vuosilta kertyneen velan korkomenot, syövät väistämättä julkisen talouden liikkumavaraa.

Arvoisa puhemies! Venäjä käy Ukrainan sodan lisäksi myös energiasotaa. Sen seurauksena erityisesti sähkön hinta on moninkertaistunut. Tähän lisäbudjettiin sisältyy esitys takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä energiamarkkinoiden poikkeuksellisen tilanteen vuoksi. Tukeen ehdotetaan yhteensä reilut 400 miljoonaa euroa. Tuki maksettaisiin kuluttajille sähkön vähittäismyyntiyhtiön tekemänä hyvityksenä sähköenergiatukilla. Hyvitys huomioidaan siis kotitalouksien sähkölaskulla automaattisesti. Tämä esitetty hyvitysmalli ei kuitenkaan vaikuta aiemmin päätettyihin sähkön arvonlisäveron alennukseen, verotuksen sähkövähennykseen tai Kelan sähkötukeen. Tämä kertaluonteinen hyvitys itse asiassa täydentää näitä jo aiemmin säädettyjä väliaikaisia tukimuotoja.

Hallitus on jo aiemmin linjannut sähköyhtiöiden määräaikaisesta voittoverosta kotitalouksien sähkötukien rahoittamiseksi. Lisätuloja saadaan myös Fingridin niin sanotuista pulonkaulatuloista, joita korkea sähkön hinta on kasvattanut.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden onnistunut aloitus on keskeistä sekä sote-palvelujen toimivuuden että julkisen talouden kannalta. Hyvinvointialueiden on investoitava, jotta sirpalemaiset palvelut, hallinto ja tietojärjestelmät voidaan aidosti koota koko alueen kattavaksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi. Tässä lisäbudjetissa hyvinvointialueiden rahoitusta ehdotetaan vahvistettavaksi 350 miljoonan euron valtionavustuksella, ja tätä valtionavustusta voidaan käyttää muun muassa hyvinvointialueiden käynnistys- ja muutostannuksiin.

Lisäksi ensi vuonna maksettavaa hyvinvointialueiden valtionrahoituksen korjauserää aikaistetaan 150 miljoonalla eurolla jo tälle keväälle. Rahoituslain mukaan hyvinvointialueiden rahoituspohja korjataan vastaamaan kuntien viime vuoden tilinpäätöstietoja hyvinvointialuekohtaisella kertakorvauksella. Lain mukaan tämä kertakorvaus on tarkoitus maksaa ensi vuoden tammikuussa, mutta tämän lisäbudjetin yhteydessä hallitus esittää tuon lain muuttamista niin, että korjauserästä maksetaan 150 miljoonan euron erä jo etukäteen tänä keväänä. Tuo summa sitten taas vastaavasti vähennetään ensi vuonna maksettavasta korjauserästä. Rahaa ei tule siis tältä osin lisää, vaan hyvinvointialueet saavat sen etunojassa.

Kaikkineen uutta rahaa hyvinvointialueille myönnetään siis 350 miljoonaa euroa budjetin menokehyksen puitteissa, ja ensi vuoden rahoitusta aikaistetaan 150 miljoonaa euroa. Panostukset ovat merkittäviä mutta perusteltuja: sote-palvelut on saatava kuntoon. Vastuu rahoituksen viisaasta käyttämisestä on nyt ennen muuta alueilla. Hyvinvointialueiden on parannettava hoitopääsyä ja palvelujen tuottavuutta. Toimintaa ei voi jatkossa laskea ylimääräisten valtionavustusten varaan.

Arvoisa puhemies! Suomi on antanut voimakasta sotilaallista tukea Ukrainalle. Suomi on toimittanut Ukrainaan 12 merkittävää puolustusmateriaalipakettia, mikä aiheuttaa tarpeen omien varastojemme täydentämiseen. Tässä lisäbudjetissa Puolustusvoimien materiaalihankintojen valtuutta nostetaan reilut 700 miljoonaa euroa. Tällä tehdään tarvittavia hankintoja Ukrainaan viime syksynä ja tänä keväänä toimitettavien materiaalien korvaamiseksi. Hankinnoista kuluvalle vuodelle kohdistuu reilut 40 miljoonaa euroa. Vahva tukemme Ukrainalle siis jatkuu.

Arvoisa puhemies! Energiasota näkyy myös ruoantuotannossa. Sähkön ja lannoitteiden hinnannousu on iskenyt kovaa kotimaiseen alkutuotantoon. Sen takia tähän lisäbudjettiin sisältyy myös esitys maatalouden kustannustuesta. Tuki on noin 100 miljoonaa euroa, ja se jakautuu sähkö- ja lannoitetukeen. Sähkötuella tuetaan toimintaedellytyksiä erityisesti kotieläintiloilla ja kasvihuoneissa. Lannoitetuella puolestaan mahdollistetaan tulevan kevään kylvöjä. Kotimaisen ruoan huoltovarmuus on taattava kaikissa tilanteissa, ja samalla vähittäiskaupan ja teollisuuden on tultava myös alkutuottajia vastaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus teki lisäbudjetin yhteydessä myös merkittävän luonnonsuojelupäätöksen: noin 30 000 hehtaaria valtion omistamia aktiivisen metsätalouskäytön ulkopuolella olevia maita suojellaan. Kohteet ovat luontoarvoiltaan arvokkaita ja jo nykyisellään rajoitetussa käytössä. Suojelupäätös on erinomainen. Luonnonsuojelualueisiin saadaan merkittävä lisä teollisuuden puunsaannin vaarantumatta.

Lisäbudjettiin sisältyy myös noin 20 miljoonan euron määräraha nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen ja torjuntaan. Lisärahoitus kohdistetaan muun muassa poliisin sekä sosiaalili- ja nuorisotoimen ennaltaehkäisevään Ankkuri-toimintaan.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Myös varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa olevia lapsia tuetaan. Hallitus esittää koulutuksellista tasa-arvoa edistäviä avustuksia lisärahoitettavaksi 20 miljoonalla eurolla.

Ja myös Suomen eri alueiden saavutettavuutta ja sitä kautta talouden kasvua tuetaan. Hallitus esittää 17 miljoonan euron rahoitusta maakuntien lentoyhteyksien turvaamiseksi. Toimivat lentoyhteydet maailmalle ovat kriittisiä monille yrityksille ympäri Suomen. Koko maan saavutettavuus on myös poliittinen arvovalinta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen viimeinen lisäbudjetti on monen aiemman lisäbudjetin kaltainen. Kriisimenot ovat suuressa roolissa Ukrainan avun, sähkötuen ja ruoantuotannon turvaamisen osalta. Samalla kuitenkin panostetaan tulevaisuuteen sote-palveluja uudistamalla, lasten ja nuorten palveluja parantamalla sekä vastuullisella luonnonsuojelulla. Kriisien keskelläkin Suomea on uudistettava paremmaksi. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt näyttää siltä, että on halukkuutta debatoida, joten painakaa sitä V-nappulaa, niin aloitamme. — Edustaja Heinonen taisi olla ensimmäisenä pystyssä.

14.08 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Saarikolle esittelystä. Tämä on hyvä kokonaisuus siinä mielessä, että isona osana tätä on Ukrainan auttaminen, ja se on ensiarvoisen tärkeää. Meidän pitää auttaa läntenä yhdessä Ukrainaa lopulliseen voittoon asti.

Haluan myös itse kiittää siitä, että tässä on maatalouden ahdinko, suomalaisen ruoantuotannon ahdinko, otettu tosissaan. Se on osa meidän ruokaturvaa, huoltovarmuuttamme, niin myös tämä kotitalouksille tuleva apu nopeasti kohonneiden sähkölaskujen kanssa.

Kysyisin, ministeri Saarikko, teiltä — ja täällä on ministeri Lintilä myös salissa paikalla — tämän yrityksille tulevan sähkötuen valmistelusta. Monet pienet ja keski-suuretkin yritykset ovat erittäin tukalassa tilanteessa nopeasti kohonneiden sähkölaskujen kanssa, ja on ollut tietoa, että tällaista valmisteltaisiin. [Puhemies koputtaa] Minkälaisella aikataululla se on tulossa? [Anne Kalmari: Lisää rahaa!] — Eikö yritykset tarvitse?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viitanen. [Mikrofoni on kiinni] — Mikrofoni päälle.

14.09 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä lisätalousarviossa on paljon hyvää. Nostan korkealle sen, että tässä on löydetty välttämätöntä apua hyvinvointialueiden rahoitukseen, tässä on tämä sähköhyvitys, mistä ollaan paljon puhuttu, ja myös pidän hyvin merkittävänä sitä, että tässä on lisärahaa koulutukseen, tasa-arvoon ja jengirikollisuuden torjuntaan. Nämä ovat niitä asioita, mihin meidän täytyy voida tarttua tässä ajassa, ja siitä hallitukselle pisteet, että nämä asiat ovat mukana tässä lisätalousarviossa.

Se, minkä ehkä haluaisin nostaa keskusteluun tässä debatissa, on, että kun tässä aivan oikein tulee 500 miljoonaa lisää sote-alueille, hyvinvointialueille, niin kuinka voi olla mahdollista, että esimerkiksi kokoomus omissa vaihtoehtoissaan esittää miljardiluokan, 1—2 miljardin, leikkauksia sote-alueille tulevina vuosina. Miten, valtiovarainministeri Saarikko, näette sen, millainen kehitys olisi, mikäli menisimme kokoomuksen esitetyllä leikkauksinlinjalla? [Jukka Gustafsson: Kohta kuullaan!]

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Koskela.

14.10 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näistä hyvinvointialueista kiinnostaa tämä 500 miljoonaa. Elikkä se 150 miljoonaa sitten on muuta rahaa, joka siirtyy toiselle puolelle tai otetaan sieltä, mutta tämä 350 miljoonaa — kun sitä ei voida käyttää esimerkiksi hoitojonojen purkamiseen, niin onko sille korvamerkitty määritellysti, mihinkä se sitten loppuviimeksi käytetään siellä? Hoitojonothan tässä meillä on ehkä se kaikkein suurin tällä hetkellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

14.10 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa esitetään määrärahoja moneen hyvin tärkeään tarkoitukseen, kuten muun muassa takautuvasti maksettaviin sähköhyvityksiin, eräisiin maatalouden tukitoimiin, hyvinvointialueiden rahoituksen vahvistamiseen, Ukrainan materiaaliseen tukemiseen, nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen sekä kasvatuksen ja opetuksen koulutuksellisen tasa-arvon kehittämiseen. Huolestuttavaa on, että määrärahojen lisäys, 2,1 miljardia euroa, joudutaan kattamaan kokonaan valtion nettolainanotolla. Viime vuosien velkaantumiskehitys — olkoonkin, että se on ollut perusteltua ja välttämätöntäkin — on erittäin huolestuttavaa, ja tälle velkaantumiskehitykselle on saatava piste. [Ben Zyskowicz: Hyvä, edustaja Kiviranta! Näkee, että ette ole vaaleissa mukana!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Suomela.

14.11 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisiaikoina hyvinvointivaltion toimivuus punnitaan. Etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon alalla koronakriisin jäljet näkyvät yhä, ja siksi on hyvä, että hyvinvointialueet ovat nyt saaneet apua tähän alkuun. He sekä käynnistävät toimintaa että hoitavat yhä tätä hoitovelkaa. Nyt ainakin varmistetaan, että käynnistämisen kuluihin löytyy rahoitusta, jolloin ongelma ei ole yhtä paha kuin jos tätä apua ei olisi saatu.

Varmasti tänä vuonna tullaan vielä useaan kertaan tarkastelemaan hyvinvointialueiden tilannetta. Tiedetään, että ihan lasten tehohoidosta asti haasteita on, ja myös näihin toiminnallisiin haasteisiin pitää pystyä löytämään ratkaisut. Kuitenkin meillä on vielä auki se, miltä tämä vuosi tulee näyttämään hyvinvointialueiden osalta, miten vaikkapa kesän palkkaharmonisaatiossa päästään etenemään, ja sen takia aivan kaikkia ongelmia nyt tällä lisätalousarviolla ei mielestäni olekaan voitu ratkaista.

Toisena hyvänä asiana pidän, että lasten ja nuorten tilanteeseen löydetään ratkaisuja. Tiedetään, että myös siellä [Puhemies koputtaa] maksetaan koronakriisin oppimisvelkaa ja nuorten muiden haasteiden aiheuttamia kuluja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Mäkinen.

14.13 **Riitta Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on välttämätön ja erittäin odotettu, ja lämpimät kiitokset valtiovarainministerille siitä, että tämä esitys on meillä nyt käsiteltävänä.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Valtion velanhallinnan toimintakyky edellyttää riittävää liikkumavaraa suhteessa valtuuden enimmäismäärään, ja siksi eduskunnalle esitetään lainanottovaltuuden määrän nostamista. Kyseessä on ennen kaikkea varautumis- ja riskienhallintatoimi. Kuitenkin jo vuosi sitten oli tiedossa ja nähtävissä, että ohjauskorot alkavat nousta. Valtiokonttori hoitaa lainajärjestelyjä valtiovarainministeriön ohjauksen alaisuudessa, ja kysynkin valtiovarainministeriltä: olisiko tässä syytä avata jonkinlainen laajempi keskustelu, parlamentaarinen keskustelu, jotta sitten näihin korkojärjestelyihin voidaan tarvittaessa ensi kaudella puuttua? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

14.14 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Jatkan tuosta, mihin edustaja Mäkinen lopetti. Todellakin nostetaan tätä lainanottovaltuutta — se on pakollinen, koska valtio velkaantuu tänä kuluvana vuonna huomattavasti ja tämä lainakatto uhkaisi tulla vastaan — mutta samalla annetaan luonnollisesti myöskin valtuus tehdä tällaisia johdannaissopimuksia tai luotonvaihtosopimuksia. Niitä on aikaisemminkin tehty, ja osaltaan tämän kuluva vuoden lainanhoitomenot johtuvat siitä, että nyt tuottavat tappiota nämä johdannaissopimukset, mitä aikaisemmin on tehty.

Totean vielä sen, että nyt tämä lisäbudjetti lisää valtion velanottoa kolmesataayhdeksänkymppiä jokaista suomalaista kohti, ja siitä noin vajaa satanen menee hyvinvointialueille, mikä on ihan oikea kohde. Kaikkinensa tämän lisäbudjetin hyväksymisen jälkeen valtio velkaantuu [Puhemies koputtaa] noin 1 900 euroa asukasta kohti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Sarkomaa.

14.15 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomus haluaa toimia, joilla varmistetaan, että ihmiset pääsevät jonosta hoitoon. Nyt meillä on käsitellyssä lisätalousarvio, jossa syödään 150 miljoonaa etukäteen, ja sitten meillä on 350 miljoonaa käynnistys- ja muutostukennuksiin. Kysyn kuitenkin: missä ovat ne toimet, joilla puretaan hoitajonoja? Niitä ei näy eikä kuulu. Muualla Euroopassa autetaan ihmisiä koronan jälkeen hoitoon, mutta tämä hallitus vain heikentää hoitoonpääsyä. Te olette leikanneet esimerkiksi Kela-korvauksesta, mikä aiheuttaa painetta julkiselle sektorille, lisää jonoja.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa oli lisää rahaa terveydenhuoltoon. Me emme leikkaa terveydenhuollosta vaan vaadimme toimia, jotta rahat käytetään järkevästi. Kysynkin nyt valtiovarainministeriltä... [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] — Nyt on minun puheenvuoroni, malttakaa kuunnella. Tämä on demokratiaa, puhun puheenvuoroni loppuun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on puheenvuoro todellakin edustaja Sarkomaa.

Kysyn: Mitä tällä rahalla voidaan tehdä, niin että ihmiset pääsevät paremmin hoitoon? Voidaanko tätä käyttää jononpurkuun? Siitä on suuri epäselvyys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

14.16 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeriö ja valtiovarainministeri ovat tehneet hyvää työtä. Tässä ajassa on tietysti tärkeää, että tähän jengirikollisuuteen ja nuorison tilanteeseen puututaan, ja kyllähän se työ jää seuraavalle hallitukselle sitten jatkaa tästä, mitä nyt on luvattu lisää tukea.

Toinen ihan paikallinen asia on paikallislehdet. Hyvä, että sekin löytyy täältä. Koska meillä on nyt mediakentässä sellainen tilanne, että isot maakunnalliset lehdet pyörivät kyllä mutta paikallislehtiä uhkaa pahimmassa tapauksessa lakkauttaminen, on hyvä, että hallitus on puuttunut tähän.

Sitten, arvoisa valtiovarainministeri, kysyisin näistä lupauksista. Kokoomus tässä puhui omasta vaihtoehdostaan, mutta kysyisin: onko nyt oikea aika suurille miljardiluokan veronkevennyksille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Saramo.

14.17 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Kokoomuksen talousohjelma on kyllä hyvin luettu, ja siellä tuhansia miljoonia tullaan käytännössä leikkaamaan sote-sektorilta. Te olette sanoneet, että puolustuksesta, aivan oikein, ei leikata, olette sulkeneet sen pois. Olen erittäin iloinen, kun olen kuullut, että ette myöskään leikkaisi koulutuksesta. Se tarkoittaa, että te olisitte käytännössä romuttamassa täysin meidän sote-palvelut.

Arvoisa puhemies! Kun katsotaan sote-palveluita, niin ne ovat kriisiytyneet lähes kaikkialla maailmassa koronan jälkeen. Onneksi meillä Suomessa ei Britannian tavoin ole täyttä kriisiä päällä, mutta on todella tärkeää, että tässä lisätalousarviossa nimenomaan sote-sektoriin laitetaan lisää rahaa. Se on todella tärkeää. Myös nämä pienemmät summat nuorten hyvinvointiin, varhaiseen apuun ovat todella tärkeitä, ja mielestäni kokonaisuus on hyvin tässä ajassa kiinni.

Kun tämä lainanotto on nyt kuitenkin tietysti iso poliittinen kysymys, niin on hyvä huomata, että koronan jälkeen meidän velka-aste laski jo kaksi vuotta, [Puhemies koputtaa] ja se pitää palauttaa lasku-uralle nyt, kun nämä valtavat asehankinnat ovat tietysti pysäyttäneet velan vähenemisen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreutz.

14.18 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Hyvinvointialueet tietenkin päättävät sitten operatiivisella tasolla, miten jonoja puretaan ja miten tilannetta siellä parannetaan. Selvää on tietenkin, että hoitajia on tänään liian vähän ja niitä on varmaan huomennakin liian vähän, ja se on pidemmän aikavälin ongelma, joka on meillä haasteena edessä joka tapauksessa.

Tässä nytten varoja ohjataan siihen, että energian nousseita hintoja korvataan. Nyt kuitenkin viime viikkojen aikana kehitys on ollut ehkä odotettua parempi sähkön hinnan suhteen. Ei olla toki vielä normaalissa, mutta ensi talven tilanne näyttää tänään kohtalaisen positiiviselta, ja ne pahimmat kauhuskenaariot, joidenka edessä olimme joulukuussa ja marraskuussa, ehkä eivät toteudu. Onko tämä vaikuttanut näkymiin siitä, [Puhemies koputtaa] mitkä kustannukset tulevat olemaan tässä nyt edessä olevista tukitoimenpiteistä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

14.19 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallitus on tullut kristillisdemokraattien linjoille tässä sote-rahoituksessa. Olemme kaksi vuotta jo meidän vaihtoehtobudjeteissa tuoneet esille, että se puoli miljardia on nyt syytä saada sote-alueille, ja nytten kun hyvinvointialueet aloittavat, varmasti tämä raha on tarpeen.

Kysymys nyt valtiovarainministerille: olenko ymmärtänyt oikein, että budjettiteknisesti tätä rahaa ei kuitenkaan voida käyttää hoitojonojen purkamiseen eikä myöskään esimerkiksi palkkaharmonisointiin? Toki kiitollisena kaikki apu otetaan vastaan, kun talous on kuralla jo lähtiessä, mutta kun istuin eilen hyvinvointialueen hallituksessa omalla alueella, siellä oli vähän hämmennystä sen suhteen, miten tätä rahaa nyt voidaan käyttää. Tämä on nyt minusta hyvin keskeinen kysymys.

Toinen huomio liittyen tähän maatalouden tukeen, joka sekin on todella tarpeellinen: On hyvä muistaa, että korkojen nousu on jo yksistään nostanut 140 miljoonaa maatalouden kustannuksia, [Puhemies koputtaa] eli tämä 120 miljoonaa ei vielä riitä edes korkojen nousun kattamiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Lindtman.

14.20 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on tässä keskustelussa saanut tukea yli hallitus—oppositio-ajan, ja hyvä niin. Nämä ovat erittäin tarpeellisia, Ukrainan tukeminen ja tarvittavat sähkötuotet. Toki nämä kaikki tarkoittavat alijäämää, mutta nämä ovat menoja, jotka on pakko hoitaa. On hyvä, että oppositiostakin löytyy tälle linjalle tukea.

Arvoisa puhemies! Olen yllättynyt tästä soteen liittyvästä keskustelusta. Tässä viime aikoina on keskusteltu hieman siitä, pitääkö terveydenhuollosta leikata vai ei, ja näyttää siltä, että tämäkin 500 miljoonaa tälle vuodelle käyttöön saa laajasti tukea.

Edustaja Sarkomaa totesi: ”Me emme leikkaa terveydenhuollosta.” Arvoisa puhemies, tämä oli tärkeä uutinen, erittäin tärkeä uutinen, koska ymmärsin, että kokoomuksen ensi vaalikauden talousohjelmassa oli miljardin euron säästö hyvinvointialueilta. [Puhemies koputtaa] Arvoisa valtiovarainministeri, voisiko miljardi euroa säästää hyvinvointialueilta ilman, että se näkyy missään? Voiko sen tehdä ilman ”leikkauksia”?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Orpo. [Sari Sarkomaa: Nyt kannattaa kuunnella!]

14.21 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman, tuottavuuden parantamisella, tehokkuudella ja leikkaamisella on iso ero. [Sari Sarkomaa: Sitä eivät demarit ymmärrä!] — Niin, demarit eivät tätä ymmärrä, mutta niillä on vissi ero. — Haluaisin kysyä valtiovarainministeriltä: Te olette nähnyt kaikki luvut ja kaikki ennusteet. Miltä näyttää soten rahoitus loppuvuoden osalta ja tulevina vuosina? Meidän väki ikääntyy, ja kustannukset tulevat nousemaan, ja kuten teidän omistakin papereistanne näkee, tämä sote-järjestelmä, joka on laadittu ja hyväksytty, ei tule vähentämään kuluja vaan se tulee perusurasta nähdessä lisäämään kuluja merkittävästi. Pärjätäänkö me ilman sitä, että tuottavuutta parannetaan ja otetaan käyttöön uusia tapoja hoitaa tehokkaammin ihmisten palveluja? Voisitko ihan kertoa, miltä se ennuste näyttää ja saadaanko ne rahat riittämään? Ja voitko kertoa demareille, että ei riitä, jos ei tehdä uudistuksia?

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen. [Välihuutoja vasemmalta] — Edustaja Juvosella puheenvuoro.

14.23 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistuksen eli hyvinvointialueiden uudistuksen piti tuoda hyvinvointia ja myös pienempiä kustannuksia, sitähän me emme kukaan kiellä. Terveystieteiden kriisi on ollut olemassa jo ennen koronaa — jos joku muuta väittää, niin eihän se pidä paikkaansa. Lääkärille on ollut vaikea päästä.

Eilen 82-vuotias henkilö oli yhteydessä ja oli pyrkimässä päivystykseen. Hänelle kerrottiin, että ”syö hyvin, varaudu hyvin, nimittäin täällä on todella pitkät jonot”. Olen hyvin huolissani siitä, että kun on tällaiset päivystysjonot, millä tavalla me saamme ikäihmisten palvelut, lääkärillepääsyn, näillä käytössä olevilla rahoilla riittämään.

Nyt otamme ensi vuodelta lainaa. Kysyinkin teiltä, arvoisa ministeri: Miten näette ensi vuoden ja tulevat vuodet tässä uudistuksessa? Kun hyvinvointialueet tekevät alijäämisiä budjetteja, niin olemme ennemmin tai myöhemmin tilanteessa, että joudumme miettimään, onko meillä liikaa hyvinvointialueita. 21 plus Helsinki, mitä sanotte siitä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

14.24 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että maataloudelle saadaan pieni tukipaketti lisää. Se on vain niin, kuten edustaja Essayah puheenvuorossaan sanoi, että korkojen nousu syö valitettavasti myös maatalouden kannattavuutta rajusti. Maatalouteen pitää meidän saada seuraavalla vaalikaudella vaikka kilpailulainsäädännön muuttamisella tai jollakin muulla markkinoilta enemmän rahaa. Maatalous on meillä henki ja elämä, siitä on pidettävä huoli.

Sama koskee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä. Olen huolestuneena pannut merkille kotikunnassani Ilomantsissa sen, että nyt ruvetaan siihen, jos hyvinvointialueet ovat, että meidän kunnallakin tuli ilmoitus tässä viime viikolla, että lääkäripalveluita karsitaan. Tiedän, että siihen on olemassa ratkaisu, mutta nyt pitää näiden keskuspaikkojen ja hyvinvointialueen keskustusten pitää huoli siitä, että kun on niukkuutta lääkäreistä, niin sitä niukkuutta ei toteuteta vain siellä reuna-alueen kunnissa, vaan sen pitää olla tasapuolisesti koko alueella. Nyt on pienet kunnat otettu liipaisimelle ja heiltä ollaan palveluita karsimassa, ja tätä minä en hiljaa katsele. Tähän pitää tulla muutos, reuna-alueiden ihmiset ovat aivan yhtä arvokkaita kuin suurten keskuspaikkojenkin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

14.25 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Nostan tästä itsekin erityisen hyvänä asiana tämän Metsähallituksen tasesiirron, joka suojaa sitten uutta luontoa merkittävässä määrin. Ukrainan tuki on tärkeää myös ja tavallaan karu muistutus siitä, että velalla on hinta, ja se on hyvä meidän kaikkien huomioida jatkossa.

Täällä on kolme elementtiä — sähkötuki, maatalouden tuki, sote-lisärahoitus — jotka ovat kaikki tavallaan erittäin perusteltuja, mutta laastareita hätään. Ja minusta ne allevii-vaavat kaikki sitä, että me tarvitaan kestäviä ratkaisuita näihin. Me tarvitaan kriisien varalta paremmin kohdentuva energiatuki, me tarvitaan maatalouden reformia tai tukien uudis-

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

tamista niin, että se kannattavuus on kestäväällä pohjalla, ja hyvinvointialueiden rahoitukseenkin toimivaa kehikkoa sisältäen verotusoikeuden.

Ja minä toivon, että ensi kaudella löytyy rohkeutta tällaisille ekonomistien aika laajasti kannattamille uudistuksille, joilla sitten, kun seuraavat kriisit iskevät, vähennetään tarvetta tehdä erilaisia hätäratkaisuita, jotka sinänsä ovat kyllä tässä tilanteessa hyvin perusteltuja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.26 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan suuresti edustaja Heinosen avauspuheenvuoroa, jossa hän antoi tukensa, kokoomuksen tuen, tälle yli kahden miljardin euron lisätalousarviolle. Se kertoo siitä, että myöskin kokoomus kantaa huolta vastuullisesti tästä yhteiskunnasta, on sitten kyse hyvinvointialueista, Ukrainan tukemisesta tai tästä sähköveron subventiosta. [Ben Zyskowiezin välihuuto]

Jäin vain miettimään sitä, kun vastaava edustaja on niin moneen kertaan puhunut tällä vaalikaudella tapahtuneesta holtittomasta velkaantumisesta, jonka lukukin on täällä annettu, 40 miljardia euroa. Jos arvoisa puhemies antaisi, niin kysyisin kokoomukselta. Minun käsitykseni mukaan ylivoimainen valtaosa tästä velkakuormasta, joka tällä vaalikaudella on syntynyt, on syntynyt yhdessä päätettäessä teidän kanssanne. Samalla tavalla te olette tukeneet myöskin muita tällä vaalikaudella tehtyjä välttämättömiä kululisia — ovat johtuneet pandemiasta tai Ukrainan sodasta ja niin edelleen. [Puhemies koputtaa] Toivon, että kun me käymme vaalikeskustelua, te ymmärrätte tämän, [Puhemies: Nyt!] että te olette olleet tukemassa tätä velkaantumisprosessia ja nämä leikkaukset eivät tule kuulumaan asialistalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Marttinen. — Edustaja Marttinen edustaa koko kokoomuksen puolesta. [Jukka Gustafsson: Eli kaipaamme rehellisyyttä, yhdellä sanalla! — Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

14.27 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä te, ministeri Saarikko, totesitte, että korkomenot syövät julkisen talouden liikkumavaraa, ja näin se tosissaan on. 40 miljardin euron velanotto tämän vaalikauden aikana.

Edustaja Kiljunen, se, mistä kokoomus on oikeutetusti kritisoinut hallitusta, on se, että te olette kaikissa tilanteissa ratkaisseet jokaisen riitanne pelkästään sillä, että otetaan uutta velkaa, lisätään menoja, eikä lainkaan pohdita, voisiko olla mahdollista myös priorisoida ja pohtia sitä, voisiko jostain vähemmän tärkeästä asiasta luopua. [Välihuutoja vasemmalta] Tämähän on siis vastuullista taloudenpitoa. Ei ole poliitikolle mikään amerikantemppu lisätä menoja — jokainen täällä salissa osaa sen — mutta se, että kykenee osoittamaan myös, että jostain muualta voidaan säästää, jotta voidaan pitää tästä julkisesta taloudesta huolta, vaatii jo osaamista ja vastuunkantoa. Tätä vastuunkantoa me olemme tivanneet teiltä koko neljän vuoden ajan, ja sitä edelleen teiltä puuttuu paljon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko, ja sen jälkeen kuulemme ministerien vastaukset.

14.28 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä nytten haetaan 2 126 miljoonan lisälainanoton valtuuksia, ja kaikki yksimielisesti täällä

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

perustelevat, mihin sitä rahaa tarvitaan. Tässä tilanteessa tulee väistämättä mieleen se — pitää mennä 20 vuotta taaksepäin — kun oltiin poikani kanssa ostoksilla kaupassa. Hän kovasti sanoi, että hän haluaa nyt välttämättä ostaa tämän tuotteen, noin viisivuotias poika. Isä sanoi, että nyt tätä ei ole kyllä varaa ostaa, että tätä ei nyt voi tällä kertaa ostaa. Poikapa sanoi näin: ”Isi, mennään sinne yhden talon eteen, sieltä seinästä saa rahaa. Mennään hakemaan sieltä seinästä rahaa.” Minä opetin pojalle sitten hiukan tämmöistä vastuullista taloudenpitoa, että ei lompakko kestä tällaista menoa.

Minä toivoisin, että hallitus myös ajattelisi, mistä me voitaisiin säästää. Te ette ole ajatelleet vastuullisesti lainkaan. Perussuomalaiset ovat esittäneet monia kohteita, missä voitaisiin säästää, mutta te ette ole hyväksyneet niistä ensimmäistäkään. [Puhemies koputtaa] Joten ottakaa vastuuta myös tästä holtittomasta velanotosta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä, pääsette vastaamaan.

14.30 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Saarikolla on puheenvuoro.

Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko, kyllä me otamme vastuun joka ikisestä eurosta ja päätöksestä, joka teille eduskuntaan nyt esitellään, ja se vastuunotto on huomattavasti helpompaa, kun tunnistan ja tiedostan, että näille ratkaisuille näyttää olevan nyt koko eduskunnan tuki. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!]

Edustaja Marttinen, te totesitte äsken, että ottakaa jostain muualta pois, ja se ”jostain muualta” on poliittisen keskustelun taikasana, jota aika ajoin olette, hyvin useinkin, viljellyt. Nyt kun kuvaillette tätä ”jostain muualta”, niin kertokaapa sitten vaikkapa tästä pake-tista, mikä olisi jätetty toteuttamatta, [Sari Sarkomaa: Ministeri lukee vain vaihtoehtobud-jetin!] mikä on kokoomuksen linjassa tässä suhteessa niin kovin toisenlaista, että siitä muo-dostuisi merkittävästi pienempi velkasumma Suomelle, [Mika Niikko: Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetista löytyy vaihtoehtoja!] kun edustajanne, muut, tässä salissa päinvas-toin ovat kovastikin tukeneet näitä toimia, joissa painopiste on nyt hyvinvointialueissa, Ukrainan tukemisessa tai vaikkapa maatalouden hankalassa tilanteessa. Kun aina sanotte, että otetaan jostain muualta, niin nyt on sitten aika kertoa, esimerkiksi tässä lisätalousarvi-ossa, mikä on se kuuluisa ”jostain muualta”, kun te kaikkia näitä menolisäyksiä täällä tuet-te.

Arvoisa puhemies! Muutamiiin edustajien hyviin kysymyksiin vielä tarkentavia vastauk-sia.

Heti keskustelun alussa edustaja Heinonen kysyi näistä yrityksille tulevista sähkötuista. Päätöksiä sellaisista ei ole tehty vielä, mutta valmius hallituksen esityksen antamiseen on olemassa, eli kaikki mahdollinen tarvittava taustatyö työ- ja elinkeinoministeriössä on teh-ty. Nyt me tietysti kaikki olemme toiveikkain mielin, josko sähkön hinta pysyisi alhaalla ja sitä kautta paineet tämänkaltaisille tuille jäisivät vähäisemmiksi, mutta valmius tähän on, kuten hallitus on luvannut. [Ben Zyskowiec: Epäilemättä!]

Edustaja Mäkinen, te pohdiskelitte näitä Valtiokonttorin toimia ja korkomenoja. Korko-menot ovat valtavan suuret, ja tämä lisäys noin miljardilla niihin on siis myös viesti siitä, että valtiovarainministeriön omatkaan ennusteet eivät nähneet korkomenojen kehitystä

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

näin nopeaksi ja korkeaksi. Siksi tätä on korjattava ylöspäin. Mutta mitä tulee käytännön lainavaltuuksiin ja ikään kuin markkinoilta rahan hankkimiseen, jättäisin tämän kyllä vahvasti Valtiokonttorin osaamisen äärelle. Eli pohdintaan ikään kuin siitä, miten ja millä tavoin ja minkälaista lainaa Suomen tulisi jatkossa ottaa, vastaukseni on, että mielellään mahdollisimman vähän lainaa. Tämä keskustelu koroista ei liity millään tavalla vielä siihen, miten tulevaisuudessa velkaannumme, vaan nämä ovat korkoja, joita joudumme maksamaan kaikesta siitä, mitä tähän mennessä on velaksi otettu — ei pelkästään tällä vaalikaudella vaan viimeisen 15 vuoden ajalta, jossa tämä vaalikausi ei suinkaan ole siitä edes suurin osa, vaan aiemmin kerrytetty velka. Siitä on vastuussa koko tämä sali, ja siitä meidän yhdessä pitää, arvoisat kollegat, myös selvitä.

Arvoisa puhemies! Tämä talouskehitys viimeisten kuukausien tai ehkä jopa aivan viikkojen aikana on ollut verrattain parempaa kuin mitä pahimmillaan pelättiin. Taantuman uhka on edelleen olemassa, mutta se ei ole aivan niin syvä kuin alun perin vielä syksyn puolella pelättiin. Ja kyllä, edustaja Adlercreutz, tässä on vahva yhteys myös energian hintaan, jossa on nähty kehitystä parempaan, ja varmasti myös näissä nopeissa toimitissa eri puolilla Eurooppaa, miten energiasiirtymään on haluttu tarttua.

Ehkä tässä, puhemies, kommenttini tässä kohdin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Saarikko. — Ja nyt ministeri Paatero, kaksi minuuttia, vähän reilu.

14.33 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Muutama sana tähän hyvinvointialueiden rahoitukseen: Olen todella tyytyväinen, että päädyimme tähän 500 miljoonaan, josta siis 350 tulee tällä asetuksella. Meillä on rahoitusjärjestelmä, eduskunnan hyväksymä rahoitusjärjestelmä, tulee vuoden 25 budjettia tehtäessä ottamaan huomioon nämä aiemmilta vuosilta käytetyt rahat, jotenka tämä korjaa itseään, mutta nyt, jotta hyvinvointialueet pääsevät hyvään alkuun, tämän tilanteen vakauttamiseksi on välttämätöntä tässä kevään aikana jo saada sinne parempi tilanne.

Tämä kysymys tästä asetuksesta: Ei ole olemassa vielä asetusta eikä niitä kriteereitä, joilla siitä jaetaan alueille. Meillä on muun muassa huomenna hyvinvointialueiden talouden ja hallinnon neuvottelukunta, jossa tätä asiaa käydään läpi. Asetus tulee tulevana viikoina lausuntokierrokselle sote-ministeriryhmään ja sitten valtioneuvoston päätettäväksi. Siellä on tämä tarve vähentää hoito-, hoiva- ja kuntoutusvelkaa, mutta se tulee sitä kautta, että kun samanaikaisesti on tarve uudistaa ja monet alueet ovat erilaisissa tilanteissa — kun on olemassa kuntayhtymäpohjaisia ja toisia, jotka vasta aloittavat — niin näillä rahoilla päästään tekemään sitä uudistustyötä, jotenka se 22,5 miljardia euroa on paremmin käytettävissä tähän kaikkeen niin sanottuun normaaliin, jota myöskin hoitovelan purkaminen on, jolloinka ei tarvitse sitä uudistamistyötä tehdä siinä perusrahoituksessa vaan voidaan siihen satsata nyt näillä. Mutta siis samaan tavoitteeseen eli ihmisten parempaan hoitoon ja hoivaan ja kuntoutukseen näillä päästään.

Tämä myöskin vaikuttaa sitten siihen, kun valtioneuvostossa tehdään listausta vuoden 24 investointivaltuuksista. Mitä parempi tilanne on vuonna 23 hyvinvointialueilla, sitä parempi valmius on myöskin investointivaltuuksiin, joilla sitten remontteja ja uudisrakentamista voidaan seuraavina vuosina tehdä. Eli tällä on myöskin seurannaisvaikutuksia sinne tuleville vuosille, vuoden 25 budjettiin mutta myöskin vuoden 24 investointivaltuuksiin. Ja nämä pitää myöskin huomioida, kun tätä asiaa käsitellään täällä eduskunnassa.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz.

14.36 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Noin viidessä kuukaudessa arvio tämän vuoden korkomenoista on noussut yli miljardilla, ja kysymys tietysti kuuluu, mitä johtopäätöksiä tämä hallitus on tehnyt tästä yli miljardin pakollisesta uudesta menotasosta. Ministeri Saarikko sanoi, että mistä te, kokoomus, tästä paketista säästäisitte. Miksi rajoittaisimme säästökohteet tähän pakettiin? Eikö hallitus todellakaan saa puuttua mihinkään muuhun kuin juuri niihin kohteisiin, jotka nyt sisältyvät tähän lisäbudjettiin?

Toinen asia: Noin 500 miljoonaa hyvinvointialueille. Kaikki kiittävät tietysti siitä salissa, hyvinvointialueilla, enkä epäile, etteikö sille olisi tarvetta. Mutta luuletteko, ministeri Paatero, ihan oikeasti, että sitten vuonna 24, vuonna 25 siellä todetaan, että nyt meillä on riittävästi rahaa? Tässä opetetaan hyvinvointialueita alusta saakka — tämä on siis varoitus — tällaiseen mankumistalouteen, eli ”raha on loppu, lähettäkää valtiolta lisää rahaa”.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

14.37 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oppositio on sidottu tähän hallituksen lisäbudjettiesitykseen. Me emme voi täällä avata niitä momentteja, joita hallitus ei ole avannut. Tämä merkitsee sitä, että me emme voi esimerkiksi ulkoministeriön tai sisäministeriön pääluokan määrärahoihin puuttua eli esittää leikkausta niihin ja siirtoa näihin tärkeisiin tarkoituksiin, jotka tässä lisäbudjetissa on lisämäärärahoilla esitetty. Mutta vaihtoehtoa pitääkin katsoa meidän vaihtoehtobudjetin pohjalta ja viime syksyn budjettivastalauseen pohjalta. Siellä perussuomalaiset ovat esittäneet merkittävät säästöt, joilla nyt voitaisiin rahoittaa näitä menoja ilman, että otetaan uutta velkaa hurja määrä jälleen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Anneli.

14.38 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan myös osaltani kiittää hallitusta tästä esityksestä, ja kuten täällä on todettu, hallitus esittää nyt 500 miljoonaa euroa hyvinvointialueille, ja tämä raha on kyllä välttämätön. Minua kyllä hämmäntävät kokoomuksen puheet, kun edustaja Sarkomaa kautta kokoomus vaatii lisää rahaa hyvinvointialueille ja palveluiden toteuttamiseen mutta sitten tulee toinen puheenvuoro edustaja Zyskowiczilta, joka varoittaa jo hyvinvointialueita siitä, että hyvinvointialueet oppivat väärille tavoille, että ne vain kinuavat rahaa, ja sitä kautta sitten varoittaa tulevia vuosia, että rahaa ei tule enää. Tosiasia on se, että hyvinvointialueet ovat tällä hetkellä hyvin kriittisessä tilanteessa nimenomaan sen suhteen, että siellä tehdään isoja rakenteellisia uudistuksia ja tehdään sellaisia uudistuksia, jotka tulevaisuudessa tulevat vaikuttamaan tehokkuuteen, taloudelliseen kantokykyyn, ja sitä kautta meidän kaikkien yhteinen tavoite on se, että jos me onnistumme tässä uudistuksessa, niin kaikkialla Suomessa [Puhemies koputtaa] me saamme tehokkaita, vaikuttavia sosiaali- ja terveystalouksia, joka ainut ihminen kaikkialla Suomessa...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt on aika täynnä.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

...mutta kokoomuksen johdolla se ei näytä onnistuvan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, aika on täynnä. — Mainittiin sekä Zyskowicz että Sarkomaa, mutta luotetaan, että kohdasta Satonen löytyy välimuoto.

14.39 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia! En lähde puuttumaan tähän sote-keskusteluun. Siitä varmaan tässä salissa on laaja yksimielisyys, että nämä kohteet on sinänsä valittu oikein, mutta minäkin haluan puuttua tähän velkaantumisen tasoon, josta edustaja Marttinen käytti erinomaisen puheenvuoron ja johon myös Zyskowicz viittasi, että jos meillä nyt miljardi, melkein 1,1 miljardia, menee korkokuluja lisää, niin jos me ajatellaan esimerkiksi, mitä ovat poliisin vuosimenot noin — ne ovat 854 miljoonaa ensi vuoden budjetissa — niin pelkkiä korkokuluja ihan tyhjään menee meiltä enemmän kuin mitä meillä menisi siihen, mitä poliisi tarvitsee vuosittain. Kun taas puhutaan, että korkotasoa on arvioitu nyt 2,9:ään, niin kun meillä on tämän vuoden jälkeen 150 miljardia velkaa, se tarkoittaa, että tällä korkotasolla ovat noin neljä ja puoli miljardia vuodessa nämä korkokulut. Minun kysymykseni kuuluu, kun täällä vaalien jälkeen on joko nykyinen valtiovarainministeri tai joku muu: pystyykö enää koskaan tuomaan tällaista lisäbudjettia tänne, vai onko pistettävä menoja tärkeysjärjestykseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari.

14.40 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä, että tässä tuli nyt ilmi, että koko oppositiokin on tämän lisätalousarvion takana, kuten tähän asti oikeastaan kaikkien budjettien takana pääsääntöisesti koko oppositio on ollut. Olen täysin samaa mieltä siitä, että tämä velkakehitys huolestuttaa, [Sari Sarkomaa: Miksi ette tee mitään?] mutta minusta on ihmisten pettämistä se, että annetaan ymmärtää, että siellä oppositiossa olisi joku toinen toimintamalli tai viisaus siitä, miten toimitaan.

Kysynkin valtiovarainministeriltä: Onko totta, että silloin, kun oltiin kokoomusjohdos-
sa vuosina 11—15, tämä maa velkaantui 30 miljardia, vaikkei ollut mitään kriisiä tässä maassa? [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Onko se näin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

14.41 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän totta on, että tässä lisätalousarviossa on hyvää ja hyvinvointialueet oikeasti tarvitsevat rahaa, mutta on äärettömän hyvä, että Zyskowicz sanoi, että tässä vähän opetetaan siihen, ettei välttämättä tarvitse tehdä mitään. En tarkoita, että tuota summaa olisi pitänyt missään nimessä kokonaisuudessa pystyä tekemään.

Yksi tietysti on myös tuo apu noihin sähkölaskuihin, mutta peräänkuulutan kyllä näitä yritysten sähkölaskuja. Joku ajattelee täällä tietenkin, että yrityksillä on mahdollisuus toimia ja tehdä asioitten eteen aika paljon, mutta tilanne on se, että en ymmärrä sitä ajatusmaailmaa, miksi yhdenkään yrityksen pitäisi maksaa isompaa sähkölaskua sen takia, että joku sähköyhtiö tekee satumaisia voittoja. Miksi kukaan oikeasti joutuu maksamaan ylimääristä tässä tilanteessa sen takia, että sähköyhtiöt saavat satumaisia voittoja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hyrkkö.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

14.43 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtionvelan lisäksi olisi aiheellista kantaa huolta myös ympäristövelasta. Päätös suojella 30 000 hehtaaria valtion maita on hieno ja mittaluokaltaan erittäin merkittävä. Luonnonsuojeluhan ei koskaan etene itsestään, jokainen päätös vaatii sitkeää puurtamista, ja niin tälläkin kertaa. Vihreät tekivät väsymättä työtä, jotta suojelun piiriin saatiin mahdollisimman monta hehtaaria ja jotta niistä mahdollisimman suuri osa on luontoarvoiltaan niin arvokasta kuin suinkin. Mukaan saatiin monia paikallisten pitkään puolustamia kohteita, jotka saadaan nyt pysyvästi turvaan. Tämä on tärkeä päänavaus, mutta vasta alkua. Työtä luonnon puolesta on tarpeen jatkaa. Valtion vanhat metsät on suojeltava ja metsäluonnon heikkeneminen pysäytettävä.

Luontokadon lisäksi hallitus tarttuu tällä lisätalousarviolla muihinkin akuutteihin ongelmiin päiväkodeissa, kouluissa, nuorten hyvinvoinnin saralla. Olennaista on, että akuutin avun lisäksi päästään puuttumaan juurisyyhin, oli sitten kyse [Puhemies koputtaa] nuorten pahoinvoinnista, maatalouden kannattamattomuudesta tai metsäluonnon heikkenemisestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Sankelo.

14.44 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tuossa edustaja Kalmari viittasi vuosiin 2011—15, niin kyllähän kannattaa muistaa, että siihen aikaan tehtiin kyllä todella rajuja menosopeutuksia. Ne kyllä tuntuivat luissa ja ytimissä itse kulakin.

Mutta itse asiassa tähän lisätalousarvioon liittyen tässä on perusteltuja kohteita, ei siinä mitään. Kun kysytään, mistä voitaisiin säästää — valtiovarainministerikin kysyi — täällä on ruuantuotannon edistämiseen panostuksia, hyvä niin. Mutta tämän ruuantuotannon ympärillä on kaikennäköistä hömppää, jonka aika ei ole nyt. En sano, että sitä tässä lisäbudjetissa on, mutta sitä varmasti on, ja nyt on oikea aika panostaa näihin kysymyksiin.

Sitten vielä nämä korot. Siis korkomenojen kasvun vaikutus on yli miljardi euroa, ja se totta kai hirvittää. Se hirvittää meitä, valtiota, mutta se hirvittää myös kansalaisia. Asuntolainojen 12 kuukauden euriborit paukkuvat nyt koko ajan päälle... [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt paukkuu puhemiehen nuija.

...ja tulee merkittäviä nousuja. Miltä näyttää tämä korkonäkymä valtiovarainministerin... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Rehn-Kivi.

14.45 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Regeringens tilläggsbudget på en halv miljard euro för de nya välfärdsområdena är en välkommen hjälp och ger områdena lite bättre resurser att få i gång sin verksamhet. Många av välfärdsområdena kämpar med att få finansieringen att räcka till, och nu planeras både indragningar och försämringar i de nuvarande tjänsterna.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen tärkeä tavoite perusterveydenhuollon ja ennaltaehkäisevän hoidon vahvistamisesta vaatii toiminnan aloittamisen enemmän tai vähemmän puhtaalta pöydältä. Nyt meitä rasittavat iso hoitovelka ja pitkät hoitojonot, jotka olisi pu-

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

rettava nopealla aikavälillä. Tähän tarvitaan myös yksityisiä hoivayrityksiä ja palveluseteleiden laajaa käyttöä. Vaikka lisätalousarvion hyvinvointialueille suunnatut rahat ovat tervetulleita, olen kuitenkin pettynyt siihen, että vain pieni osa näistä voidaan nyt osoittaa hoivaväestön pois maksamiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Torniainen.

14.46 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä lisätalousarvio tulee todellakin tarpeeseen, ja se on hyvin kohdennettu. Siinä on monia sellaisia asioita, joita me kaikki varmaan voidaan kannattaa, myöskin oppositio, kuten tässä puheenvuoroissa on tullut esille. Hieman kylläkin opposition puheenvuoroissa on ollut sekaannusta: He ovat valmiit tukemaan näitä mutta eivät antamaan rahaa. Se on se linja ollut.

Etenkin tämä maatalouden tukipaketti tulee todella tarpeeseen. Se on meille ennen kaikkea huoltovarmuusasia Suomessa. Ja miten se nytten kohdennetaan sinne lannoitteiden hinnannousuista aiheutuviin kustannuksiin ja sähkön hinnannoususta aiheutuviin kustannuksiin? Se on hyvin kohdennettu, ja uskon, että siihen maatalousyrittäjät ovat tyytyväisiä.

Samoin myöskin nämä eurot hyvinvointialueille: Hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa, ja ne tulevat nyt todellakin tarpeeseen sinne. Tietysti se, miten niitä pystyy kohdentamaan, on se iso kysymys.

Sitten myöskin itse nostaisin tämän mediatuen niille paikallislehdille. Sitä muuten perussuomalaiset valiokunnassa vastustivat. [Puhemies koputtaa] He vastustivat sitä, [Puhemies: Nyt aika täyttynyt!] ja nyt se tulee todellakin tarpeeseen. [Jussi Halla-aho: Nyt tulee vaalipuhetta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Eskelinen.

14.47 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin tarpeellinen ja moniin akuutteihin asioihin vastaava lisätalousarvio. En tiedä, mitä tällaista kaikenlaista hömppää on se, mitä kokoomus tuossa totesi.

Sähkötuen valmistelusta erityiskiitos: hyvin selkeä malli. Ihmiset ovat siitä paljon kiinnostaa jo tässä vaiheessa antaneet ja erityisesti näistä maksujärjestelyistä, mitä siihen on siten sidottu.

Maakuntien ihmisenä tietysti olen erityisen iloinen tuosta maakuntalentojen jatko-optimistista. Se on meidän elinkeinoelämälle, matkailulle ja tapahtumille aivan välttämätön asia, ja toivottavasti siihen löydetään seuraavalla hallituskaudella malli, mitä sitten voidaan jatkossa rakentaa.

Maatalouden tukipaketti ja tähän lähtövaiheeseen tuo sote-rahoituksen lisärahoitus ovat kyllä tarpeen, ja toivotaan, että se auttaa nyt sitten ensimmäisen toimintavuoden osalta.

Myös sitten postilain jalkauttamiseen liittyvät jakelutuki ja mediatuki: on hyvä asia, että ne tähän liitettiin lain valmistelussa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Valkonen ja Hopsu, minkä jälkeen ministerit vastaavat, ja sen jälkeen siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Valkonen.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

14.48 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on kyllä surullinen mutta ehkä odotettu, varsinainen piste i:n päälle tämän keskusta- ja vasemmistohallituksen täydellisen epäonnistuneelle talouspolitiikalle. [Välihuutoja vasemmalta] Huolta huomisesta ei näy, vaikka kaikki asiantuntijat talouden saralla varoittavat, että Suomi on matkalla kohti jyrkännettä — kaikki. Valtiovarainministeri Saarikko, te jättäte historiaan ensimmäisenä valtiovarainministerinä, joka romutti menokehityksen. Velkaa otetaan jälleen surutta, siis tänä vuonna yli 10 000 miljoonaa uutta velkaa — 10 000 miljoonaa. Mitään ei olla valmiita priorisoimaan, mitään ei tarkastella uudelleen, ja rahaa jaetaan vaalipaniikissa. Arvoisa valtiovarainministeri, eikö teitä hirvitä aidosti ollenkaan, että viimeinen työnäyte, käytännössä, [Puhemies koputtaa] on uusi kasa selityksiä ja 10 000 miljoonaa uutta velkaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä edustaja Hopsu, ja sen jälkeen valtiovarainministeri pääsee kertomaan.

14.49 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen kysyi täällä hyvin, onko meillä liikaa hyvinvointialueita. Mielestäni on, ja pitkällä jännteellä hallintoa pitää näin pienessä maassa pystyä vähentämään.

Oleellista on, että tässä lisätalousarviossa saadaan myös elinvoimaa parantavaa rahoitusta. Olen tosi iloinen siitä, että 39 miljoonaa euroa satsataan lapsiin ja nuoriin. Siitä 20 miljoonaa kohdentuu tasa-arvorahoitukseen, joka on erittäin tarpeellista juuri koulutuksen ja osaamisen eriarvoisuuden kitkemiseen. Se menee varhaiskasvatukseen ja kouluihin. Samoin 19 miljoonaa lisärahoitusta suunnataan nuorisorikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja nuorten hyvinvointiin.

Toivon, että tämä ote jatkuu seuraavalla hallituksella. Meidän pitää pystyä ennaltaehkäisyyn, jotta ne kustannukset eivät kasva. Täällä on puhuttu pääasiassa sote-rahoista, mutta missä on meidän tulevaisuus, jos ei nuorissa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Saarikko, kolme minuuttia.

14.51 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Keskityn tässä viimeisessä vastauspuheenvuorossani kahteen keskustelussa esiin nousseeseen teemaan, ensiksi hyvinvointialueiden aloitukseen, jota useammat teistä ovat sivunneet:

On aivan oleellista, että me kaikki hahmotamme nyt syntyneen uudenlaisen hallinnon ja myöskin uudenlaisen tavan sen rahoituspohjassa. Kun raha ei kierrä kuntien kautta ja ei ole erillisiä sairaanhoitopiiriorganisaatioita vaan on suhde valtion ja hyvinvointialueiden välillä, on aivan selvää, että asetelmassa on riski muodostua juuri sellaiseksi, mitä edustaja Zyskiewicz kuvaili, että ikään kuin toinen pyytää ja toinen antaa. Tätä asetelmaa on syytä varoa, koska ilman muuta on selvää, että hyvinvointialueiden tarkoitus — miksi sellaiset Suomeen perustettiin monien mutkien jälkeen perustuslaillisesti lopulta kestäväällä tavalla — oli luoda malli, joka on rakenteeltaan sellainen, jossa on mahdollisuus lisätä tuottavuutta, jossa on mahdollisuus löytää parempia palveluita, lähipalveluiden idean kuitenkin vaarantumatta, ja jossa ihminen olisi kokonaisuus palveluissa, niin että sitä kautta myös rahaa säästyisi, parhaimmillaan jopa aina satsaamalla ennaltaehkäisyä myöten. Siksi tämä huomio siitä, miten valtion ja hyvinvointialueiden suhde alkaa, on ensiarvoisen tärkeä.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Mitä tulee sitten alun vaikeuksiin, on esimerkiksi aivan selvää, että hyvinvointialueita on valmisteltu ilman tietoa näin korkeasta inflaatiosta. Se ja monien kiittelemä alan palkkaratkaisu ja yhdistelmänä vielä mahdollinen riski hyvinvointialueiden tulevien rahoitusten alibudjetoinnista kuntasektorilla ovat kaikki yhdessä johtaneet siihen, että varmasti se näkymä ei ole ollut riittävän selkeä tai rahoitukseltaan vahva, ja siksi nämä ratkaisut nyt ovat perusteltuja. Mutta on minusta erittäin hyvä pohdinnan paikka nyt alueiden aloittaessa, että siitä ei muodostu ikään kuin kuvaa, että puhelin soi valtion päähän ja rahaa lähetetään — koska ei sellaista rahaa missään ole. Tämä pysyi menokehyksen puitteissa, ja oli arvovalinta laittaa tähän nyt 350 miljoonaa, ja tämän kanssa on minusta meillä kaikilla mahdollisuus sanoa, että tämä oli järkevä ratkaisu. Mutta tämä linja ikään kuin rahan tilaamisesta ei voi olla tulevaisuus. Tämä on käynnistysmuutos ja alun vahva panostus.

Arvoisa puhemies! Toinen teema liittyy korkomenoihin:

Se on hyvin vakava asia Suomelle. On aivan totta täällä keskustelussa esiin nostettu, että koko julkinen talous velkaantui 30 miljardia sinipunaa aikana ja tämä hallitus näiden kaikkien kriisien jälkeen on niin ikään tehnyt kymmenien miljardien velkalisäyksiä Suomen talouteen, ja ne kaikki me löydämme nyt edestämme. Tässä on kysymyksessä pitkä kehitystie menojen ja tulojen epäsuhdassa. Ja kyllä, edustaja Satonen, olen aivan samaa mieltä, että se tarkoittaa, että meillä tulevilla päättäjillä — jos meitä tänne itse kukin valitaan — ja uusilla kansanedustajilla on vähemmän talouden liikkumavaraa kuin aiemmin. Sitä se korkomenojen nousu tarkoittaa.

Sitten kun samalla kysytte aivan oivaltavasti, onko enää koskaan mahdollisuus tehdä kahden miljardin lisätalousarvioita: Toivon, että sellaisia ei jouduta tekemään, mutta tämä yhdistelmä korkomenojen noususta ja meidän valtionvelasta sekä siitä tosiasiasta, että nämä kriisit eivät lopu huhtikuun alkuun uuden vaalikauden alkaessa, kannattaa jokaisen puolueen muistaa. Mielellään esittelemäni lisätalousarviot olisivat olleet pienempiä, [Puhemies koputtaa] ja olisi helppo soittaa suuta, kuten edustaja Valkonen, mutta todellisuus kriisien keskellä on toinen. [Ben Zyskowiec: Edustajat täällä puhuvat eivätkä soita suutaan!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt siirrymme puhujalistaan, ja siellä on ensimmäisenä edustaja Koskela.

14.54 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ulkona taitaa jo olla valoa ja kenties iloakin, mutta täällä sisällä on edelleen kylmää kyytiä. Elämme helmikuun alkua, ja jo nyt käsissämme on ensimmäinen lisätalousarvio, joka tällä kertaa on siis suuruudeltaan tämä 2,1 miljardia, ja siitähän, kuten tänään on täällä keskusteltu, suurin osa menee korkomenoihin. Korkomenot perustuvat arvioon 2,9 prosentin korkotasosta, ja tähän, kuten me tiedämme, sisältyy vielä hyvin paljon epävarmuutta. Tässä vaiheessa budjetoitu nettolainanotto tälle vuodelle on 10,4 miljardia euroa, [Hälinää — Puhemies koputtaa — Puhemies: Shh!] mutta voimme olla varmoja, että näitä lisätalousarvioita tulee tämän vuoden aikana vielä useita lisää, ja niistä sitten vastaa seuraava hallitus. Se meidän pitkään ollut noin yhden prosentin korko näissä lainoissa nyt muuttuu ehkä päälle kolmen prosentin.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueille lisätalousarviossa osoitetaan siis 500 miljoonaa, josta 150 miljoonaa siirretään vuodelta 24. Tässä Marinin hallitus ottaa siis rahoja seuraavan hallituksen budjetista, ja tämä 350 miljoonaa on valtionavustusta hyvinvointialueiden väliaikaisiin kuluihin. Sitä ei siis voi käyttää lakisääteisiin toimiin tai esimerkiksi huoles-

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

tuttavasti kasvaneiden hoitojonojen purkuun. Alueilla ei ole edes tarkkaa tietoa, mihin rahaa voidaan käyttää, koska rahoitusmalli ja rahoituslaki ovat hyvin monimutkaisia. Siihen tarvitaan korjausta. Hoitojonojahan olisi voitu purkaa aiemminkin, kuten tiedämme jo, edellisenä vuonna kunnille annettulla lisämiljardilla, ja myöskin saimme sieltä RRF-elpymisvälineestä rahaa sitä varten, mutta näin ilmeisesti ei ole toimittu, koska näitä jonoja ei ole kyetty purkamaan. Hyvinvointialueet tiedetään alun alkaen alibudjetoiduiksi, joten lisärahoitukselle tietysti on tarvetta nyt ja tulevaisuudessakin. Lisäbudjeteilla tehtävät paikaukset ovat kuitenkin vain laastari. Alueilla on rakenteellisia ongelmia, jotka eivät ratkea pelkällä rahalla. Tarvitaan lisää tehokkuutta ja parempaa johtajuutta sen sijaan, että nyt on hankittu lähinnä enemmän niitä johtajia.

Arvoisa puhemies! Hallitus ohjaa lisätalousarviossa määrärahoja myös jatkuvasti kasvavan nuorisorikollisuuden kitkemiseen. Rahaa saavat niin poliisit kuin peruskoulutkin. Nämä ovat kannatettavia kohteita, mutta lisäraha ei tässäkään riitä, jos juurisyyhin ei puututa. Meidän peruskoulumme ei tällä hetkellä kykene tarjoamaan nuorille riittävästi valmiuksia selviytyä toisesta asteesta, puhumattakaan työelämästä. Joka seitsemäs peruskoulun päättävä ei osaa kunnolla edes lukea. Hyvin menestyvät pärjäävät kyllä edelleen hyvin, mutta koko ajan suurempi joukko nuoria putoaa kyydistä. Näin pahenevia ongelmia ei tasa-arvorahalla korjata. Itse ilokseni luin keskustan varapuheenjohtajan, ministeri Honkonen haastattelun Iltalehdestä ja huomasin, että keskusta on tullut perussuomalaisen linjoille ja haluaa luopua inklusiosta ja palauttaa erityisryhmät peruskouluun. Inklusio ei toimi etenäkään, kun oppimisvaikeuksia ja erityishuomiota tarvitsevia oppilaita tulee koko ajan enemmän ja enemmän.

No, sitten maakuntalentojen turvaamiseen lisätalousarviossa on laitettu 17 miljoonaa, jota voidaan kritisoida, koska nyt lennetään puolityhjillä koneilla. Tässä pitää kuitenkin katsoa kauemmas. Esimerkiksi Satakunnassa Porin lentokentän merkitys tulee todennäköisesti kasvamaan Nato-jäsenyyden myötä. Myös alueen yrittäjät puolustavat lentojen jatkumista. Vientiteollisuuden kannaltakin se on tärkeää. Satakunnan vientihän on kahdeksan prosenttia kaikesta viennistä, vaikka väestöä on vain neljä prosenttia, eli sekin puhuu sen puolesta, että näitä lentoja olisi syytä rahoittaa valtionrahoitteisesti eikä niin, että Porin kaupunki rahoittaa niitä, kuten tänä päivänä.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarvion yhteydessä tapahtuu normaalia poikkeava seikka eli valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttaminen. Lainanottovaltuutta esitetään korotettavaksi siten, että valtionvelka voisi olla enintään 170 miljardia. Tähän saakka enimmäismäärä on ollut 150, joka olisi jo tänä vuonna kenties täytynyt, kun se on 142 miljardia tällä hetkellä. Siis saa nähdä, joudutaanko tätä rajaa venyttämään vielä lisää ennen vuoden loppua. Tämä on mielestäni hyvin huolestuttava kehitys, että annetaan vain lupa ja taas otetaan 20 miljardia lisää — onko se sitten parin vuoden päästä 250 ja sitten 300 ja niin edelleen. Näinhän ei voi millään tavalla jatkua tämä holtiton meno, mutta toivotaan, että seuraava hallitus löytää siihen ratkaisun. — Kiitoksia, herra puhemies.

Andre vice talman Juho Eerola: Tack. — Ärade ledamöter, nu har den timme som utlovades för debattens första skede gått. Debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Behandlingen av ärendet fortsätter under detta plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 15.00.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 17.06.

Förste vice talman Antti Rinne: Nu fortsätter behandlingen av ärende 2 på dagordningen som avbröts tidigare under detta plenum. — Ledamot Könttä borta, ledamot Viitanen borta. — Ledamot Mäkisalo-Ropponen, varsågod.

17.06 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva esitys lisätalousarviosta tuo hyvinvointialueille kipeästi kaivattua lisärahoitusta, jonka avulla pyritään kehittämään toimintoja, joiden avulla pystytään purkamaan viime vuosina muun muassa koronapandemian johdosta syntyneitä hoito- ja kuntoutusvelkaa ja kasvaneita hoitojonoja. Hoitojonot ympäri maata ovat muodostuneet epäinhimillisen pitkiksi ja hoitoketjut ovat merkittävästi ruuhkautuneet. Samalla lähes kaikki hyvinvointialueet ovat hyväksyneet tälle vuodelle alijäämäiset talousarviot. Samoin monilla alueilla on jo hyväksytty tai valmistellaan leikkauslistoja. Hoitovelan purkaminen ja palveluiden kehittäminen yhdistettynä merkittäviin säästöpainaisiin ei ole onnistunut yhtälö. Lisärahoitus tulee siis ehdottomasti tärkeään käyttöön. Lisärahoitus auttaa huomattavasti myös hyvinvointialueita tulevaisuuteen suuntautumisessa ja toiminnan vaikuttavuusperusteisuuteen pyrkimisessä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tehokkuus ei ole panosten ja tuotosten suhde vaan panosten ja vaikuttavuuden suhde. Tämän ymmärtäminen on sote-uudistuksen onnistumisessa keskeisiä asioita. Sosiaali- ja terveyspalveluissa on tärkeää myös saada painopiste siirrettyä ennaltaehkäisyyn, oikea-aikaiseen hoitoon oikeassa paikassa sekä kuntoutukseen. Nämä toimenpiteet edellyttävät myös toimintojen uudistamista. Toki pelkkä raha ei auta, jos ei saada tarvittavaa henkilökuntaa. Alan työolosuhteet onkin korjattava sellaisiksi, että siitä saadaan jälleen vetovoimainen ala.

Nyt ehdotetun rahoituksen jakamisperusteissa on tärkeää huomioida alueiden tilanteiden erilaisuus. Alueilla, joilla palvelut kuuluvat koko alueen kattavalle kuntayhtymälle, kuten esimerkiksi Eksote Etelä-Karjalassa ja Siun sote Pohjois-Karjalassa, on tehty jo merkittävät säästöt ja päällekkäisten toimintojen purkaminen jo aiemmin, ja siksi näiden alueiden on muita vaikeampaa enää löytää uusia säästöjä. Tämä pitäisi huomioida, kun rahoituksen jakokriteereitä nyt laaditaan. Nykyinen rahoituslaki ei muutenkaan tue siirtymää hyvinvointitalousajatteluun ja vaikuttavuusperusteisuuteen, vaikka niiden pitäisi ehdottomasti olla nyt tavoitteena. Tarvevakioitu rahoitus on sinällään oikeudenmukainen, mutta pitkä siirtymäaika ja siihen sisältyvä leikkuri aiheuttavat sen, ettei esimerkiksi Pohjois-Karjala saa rahoitusta niin paljon kuin sille laskennallisesti kuuluisi. Nyt saatava lisärahoitus on todella tarpeen, mutta se ei valitettavasti riitä kyllä tilanteen korjaamiseen.

Arvoisa puhemies! Asia, josta on syytä kiittää hallitusta, on lentoliikenteen jatkuminen alueille, esimerkiksi Joensuuhun ja Pohjois-Karjalaan. Siihen saakka, kunnes junayhteydet ovat lähempänä kolmea ja puolta tuntia kuin nykyistä yli neljää ja puolta tuntia, on lentoliikenne ehdottomasti turvattava vastaamaan muun muassa maakuntien elinkeinoelämän, matkailun ja korkeakoulujen tarpeeseen.

Ja aivan lopuksi, arvoisa puhemies, kiitos hallitukselle lisäpanostuksista lapsiin ja nuoriin. Heihin panostaminen on tärkeimpiä tulevaisuusinvestointeja, mitä tässä talossa voidaan koskaan tehdä, ja tämä hallitus on koko toimikautensa ajan toiminut juuri näin. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen poissa, edustaja Holopainen, Mari, poissa, edustaja Martinen poissa, ledamot Strand bort. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

17.10 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio sisältää yhteiskunnalle kohdennettuja välttämättömiä toimia. Puheenvuorossani nostan esille muutaman huomion, joiden katson olevan viisautta hallituksen toimesta.

Suomalainen yhteiskunta tarvitsee kattavaa ja moniäänistä tiedonvälitystä. Postilain uudistuksessa liikenne- ja viestintävaliokunta kantoi erityistä huolta paikallislehtien tulevaisuudesta. Tässä esityksessä hallituksen mediatuki kohdistuu erityisesti paikallislehtiin, jotka ovat alueellisen ja erityisesti paikallisen tiedonvälityksen kulmakivi. Paikallislehdet tekevät mittaamattoman arvokasta kotiseututyötä, jonka merkitys niin yksilölle kuin paikallisyhteisölle on korvaamaton. Hallitus reagoi siis aivan oikeaan asiaan.

Puhemies! Olemme myös tässä salissa aika ajoin kantaneet huolta suomalaisten lisääntyvästä liikkumattomuudesta. Olemme siis valitettavalla tavalla passivoimassa itsemme fyysisesti heikkoon kuntoon. Istumme ja oleilemme paikallaan aivan liikaa. Fyysisellä toimeliaisuudella on merkitystä niin terveyteen ja hyvinvointiin kuin myös mielenterveyteemme, työssäjaksamiseen, maanpuolustukseen ja kilpailukykyymme. Siksi kannan iloa siitä, että lisätalousarvio huomioi liikuntapaikkarakentamisen määrärahan, joka on yksi, joskaan ei ainut vastaus liikunnallisen elämäntavan lisäämiseksi.

Lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan määrärahoja muun muassa takautuvasti maksettavaan sähköhyvitykseen, hyvinvointialueiden rahoituksen vahvistamiseen, maatalouden tukitoimiin, Ukrainan materiaalliseen tukemiseen, nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen sekä kasvatuksen ja opetuksen koulutuksellisen tasa-arvon kehittämiseen. Lisätalousarvion yhteydessä päätettiin myös valtion metsien suojelusta.

Puhemies! Tämä esitys lähtee myös kamppailemaan ennakkollisesti lasten ja nuorten pahoinvointia vastaan. Jengiytyminen, katurikollisuus ja huono-osaiset alueet saavat lisäbuustia, jota toimijat todella tarvitsevat. Niin poliisi, opettajat, sosiaalitoimi, terveydenhuolto kuin nuorisotoimikin valjastetaan siis ennaltaehkäiseviin toimiin, jotta välttyisimme inhimillisen elämän murhenäytelmiltä, pahoinvoinnilta ja vääriltä valinnoilta.

Puhemies! Nuoret aikuiset ja alaikäiset tarvitsevat tukea välttyäkseen ajautumasta rikollisiin piireihin sekä irtautuakseen jengeistä. Heidän pariinsa on jalkauduttava. Tähän tarvitaan moniammatillista yhteistyötä eri viranomaisten, koulujen ja kansalaisjärjestöjen välillä, ja juuri tämä on hallituksen esityksen suunta.

Puhemies! Kouluille on todella taattava riittävät resurssit, jotta oppimisen tukea on riittävästi tarjolla. Pienryhmiä tarvitaan lisää, kodin ja koulun välistä yhteistyötä on kyettävä parantamaan ja tiivistämään. Tämä edellyttää sitä, että vanhemmat ymmärtävät, miksi on tärkeää, että he osallistuvat lastensa elämään myös kodin ulkopuolella. Ei tämä lopulta niin vaikeaa ole, lopulta hyvin yksinkertaista.

Puhemies! Kiitän siis hallitusta siitä, että se tunnistaa yhteiskunnan kipupisteitä. Esitys tuo todella mukanaan myös elintärkeitä kohdennuksia sähkön hintoihin, hyvinvointialueille, Ukrainaan ja maatalouteen. Tämä kaikki siksi, että olisimme yhteiskuntana yksilön, siis ihmisen, puolella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

17.15 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tällä lisätalousarvioesityksellä ymmärrykseni mukaan, mitä ainakin debatissa kuulimme käsittelyn alkuvaiheessa, on sekä hallituksen että opposition tuki. Elämme vaikeita aikoja. Tämän lisätalousarvion koko on 2,1 miljardia euroa, mikä tällä samalla summalla lisää Suomen velkamäärää. Sehän tässä on huolestuttavaa, mutta tässä tilanteessa olemme, ja tälle tilanteelle ei tällä hetkellä ollut vaihtoehtoa. Mutta tulevina hallituskausina tähän velkaantumiseen on meidän pakko puuttua.

Sähkön hinnat nousevat, kuten tiedetään, ja nyt meillä on käsittelyssä tämä sähkötuki, johon varattu raha on 412 miljoonaa euroa. On tärkeää, että tämä asia hoidetaan, ja toivotavasti sitten pääsemme sellaiseen tilanteeseen, että saisimme Suomen sähköntuotannon pikkuhiljaa nousemaan niin, että tukia ei tarvittaisi ja saataisiin sähkömarkkinoilta semmoinen signaali, että meillä sähköntuotanto on kunnossa. Odotamme toki tällä hetkellä Eurajoki kolmosen käyntiinlähtöä. Mutta ennen kaikkea odotan sitä, että Euroopan unionissa aletaan vihdoinkin ja viimein tekemään sellaista yhteistyötä, jolla saadaan nämä laskentatavat muutettua niin, että kuluttajille ja teollisuudelle tuleva sähkön hinta saadaan joihinkin järkeviin mittasuhteisiin. Ei energia voi yhtäkkiä nelinkertaisesti kallistua. Totta kai ymmärrämme Ukrainan sodan aiheuttaman tilanteen ja sitten Venäjän-kaupan loppumisen, myös sieltä tulleen energiakaupan loppumisen. Mutta meidän pitää Eurooppana pitää huoli siitä, että energian hinnasta ei tule uusi kuristamisen väline tälle mantereelle.

Hyvinvointialueille varattu 500 miljoonan lisärahoitus tulee todella tarpeeseen. Tässä näemme nyt valitettavasti sen alastoman totuuden, että aloittaneille hyvinvointialueille oli tehty liian pienet budjetit, ne oli siis alibudjetoitu. Arvion mukaan jopa 900 miljoonaa euroa on se alibudjetointi, ja sen päälle tulevat vielä odotettavissa olevat leikkaukset. Elikkä tämä hyvinvointialueiden alku ei ole kyllä ruusuinen. Tärkeää on näissä hyvinvointialueissa se, että nyt kun esimerkiksi meille Ilomantsiin tuli jo tieto, että lääkärripulan takia joudumme leikkaamaan ja muuttamaan terveyskeskuksen luonnetta enempi tämmöiseen kuntouttavaan ja pitkäaikaispotilaiden hoitoon, niin olkoon niin, kyllä hetkellisesti ymmärrän tämän tilanteen, mutta hyvinvointialueilla on pidettävä tarkasti huoli siitä, että tämä järjestelmä ei toimi vain sen keskuspaikan hyväksi. Jos sitä lääkärripulaa kerran on, niin sitä on jaettava tasaisesti kaikkien kesken niin, että jokaisessa kunnassa käy se lääkäri. Tämä kiertäjäjärjestelmä on aivan varmasti tehtävissä, eikä se vaikeaa voi olla, koska mitä olen ihmisten kanssa tästä asiasta keskustellut viimeisten kolmen neljän päivän aikana, niin se on aivan toteutettavissa oleva homma, jos vain haluja siihen hyvinvointialueiden johdolla riittää. Hyvinvointialueiden hallitusten ja hallitusten puheenjohtajien on pidettävä huoli siitä, että tämmöistä keskittymistä ja eriytymistä kuntien välillä ei pääse tapahtumaan. Tämähän ei missään nimessä ole ollut hyvinvointialueen perustamisen tarkoituksaan. Tarkoitus on ollut, että kaikilla kunnilla, kaikilla paikoilla on hyvät palvelut yhtäläisesti tarjolla. Siitä on pidettävä visusti kiinni.

Ukrainan tukemista totta kai jatketaan. Tilanne Ukrainassa, elikkä samalla myös koko Euroopassa, on vaarallinen. Venäjän aggressiivinen hyökkäys Ukrainan kimppuun aiheutti tämän kamalan tilanteen, joka on vaatinut jo satojentuhansien ihmisten hengen. Toivotavasti tässä järki voittaa tämän vuoden aikana ja päästään rauhantekoon ja ihmiset pääsevät palaamaan koteihinsa ja jälleenrakentaminen alkaa. Tämä on sekä Euroopan että koko maailman ponnistus, että saadaan sota loppumaan ja ennen kaikkea ihmisille mahdollisuus elää omassa kotimaassaan.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Maatalous ansaitsee tukensa. Tuo 96 miljoonaa euroa, joka on varattuna, tulee tarpeeseen. Maatalouden tilanne on todella vaikea. Kustannusnousu iskee sinne todella pahasti, ja sitten myös korkojen nousu, kuten ministeri Saarikko mainitsi, on erittäin vaikea asia maataloudelle. Niin paljon on vierasta pääomaa niissä yrityksissä. Tärkeintä on kuitenkin, että seuraavan hallituksen aikana jo olemassa olevan Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan lisäksi saamme kansallista tukea tiloille ja ennen kaikkea kilpailulainsäädäntöä muutettua niin, että viljelijät saavat oman tilansa tuotteista markkinoilta paremman hinnan.

Valtion metsien suojelua en kyllä ymmärrä ollenkaan. Minä en ymmärrä, minkä takia nähdään hyvänä tekona metsien suojelu. Metsien suojeluhan sinänsä on tietysti hyvä asia, mutta se käytännössä Suomessa tarkoittaa, että se metsä jätetään prinsessa ruususen uneen pitkiksi ajoiksi tulevaisuuteen — kukaan ei tiedä, onko se sata vuotta vai tuhat vuotta. Eihän se mitään luonnonsuojelua ole. Se on luonnon jättämistä oman onnensa nojaan. Kannattaa kaikkien epäilijöiden muistaa, kun käy jossakin kansallispuistossa, vaikka Ilomantsissa Petkeljärvellä, että ne komeat hongikot ovat syntyneet nimenomaan sen takia, kun ihminen on tehnyt siellä työtä. Ne on raivattu ja hoidettu, ja nyt se komea hongikko on siellä. Mutta tuosta hongikosta kun aika jättää, niin jäljellä on sitten kamala rääseikkö, koska se pystyy kuoleva metsä tuskin ketään kiinnostaa. Mutta joka tapauksessa luonnonsuojelu Suomessa pitää saada järkeviin mittasuhteisiin, että emme itseämme suojele nälkäkuuriin, koska jos meillä metsäteollisuus tästä maasta loppuu, niin siinä menee sitten kyllä paljon muutakin mukana.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä iloitsen siitä, että täällä on myös pieni raha menossa mediatukena paikallislehdistölle. Paikallislehdet ovat suomalaisen demokratian syvintä ydintä. Se on tiedottamisen jaloin laji ja ihmisten elämän kannalta se asia numero yksi.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, kiinnitän huomion korkomenoihin. Meillä korkomenot nousevat: tämän mukaan valtion velanhoitomienoihin ehdotetaan 1 073 miljoonan euron lisäystä. Arvio perustuu sekä lyhyiden että pitkien korkojen osalta oletukseen 2,9 prosentin korkotasosta. Arvoisa puhemies, voisi sanoa vähän huumorilla, että toivottavasti se koronousu edes tuohon jäisi, koska ainakin Euroopan keskuspankin pääjohtaja Lagarde on väylätellyt koron nostoa. Pahoin pelkään ja uskon, että hän myös puhuu totta, että koronnostoja tulee. Mutta meidän on saatava Euroopassa talous kasvuun, ja ennen kaikkea on tärkeää se, että tässä maassa ymmärretään se, että meidän on saatava oman kansantalouden kannalta tuotantotalous kuntoon ja byrokratiaa purettua ja ihmisille töitä. Siitä lähtee oikea kasvu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiljunen, Kimmo, poissa, edustaja Eestilä poissa, edustaja Koponen, Noora, poissa, edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.22 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Aivan lyhyesti muutamiin kohtiin tästä lisätalousarviosta.

Täytyy toki alkuun todeta, että elämme kyllä poikkeuksellisia aikoja siinä mielessä, että näin massiivisia lisätalousarvioita joudutaan tekemään, ja tietysti tällaiset poikkeukselliset ajat, joina vaaditaan lisäpanostuksia, vaatisivat kyllä sitten kaksin verroin töitä myös sillä toisella puolella, että taloutta saataisiin tasapainoon.

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

Arvoisa puhemies! Ensin tästä sähkötuesta: Tässä tilanteessa, jossa talvella nähtiin historiallisen korkeita sähkön hintoja, on aivan perusteltua tukea kotitalouksia laskuistaan selviämiseen, mutta kaiken aikaa pitää olla katse myöskin tulevassa. On aivan selvää, että sähköjärjestelmää täytyy kehittää niin, että sähköjärjestelmä palvelee ihmisiä, se palvelee kotitalouksia, se palvelee yrityksiä, eikä toisinpäin. Kyllä jokaisella suomalaisella täytyy olla varaa käydä saunassa silloin, kun tuntuu siltä, että on aika käydä saunassa, eikä esimerkiksi lapsiperheen arjessa pidä erikseen valvoa sen vuoksi, että pestään pyykkiä yöllä. Kyllä pyykkiä pitää olla varaa pestä silloin, kun pyykkiä tarvitsee pestä.

On selvää, että tarvitaan lisää puhdasta kotimaista sähköntuotantoa, sellaista sähköntuotantoa, joka on toimitusvarmaa, sääriippumatonta, jotta sähköyhtiöt voivat käytännössä myydä kotitalouksille huolettomia sähkötuotteita, jotka takaavat sen, että energia ei ole suomalaisille luksustuote vaan että sitä on kaikkien saatavilla. Myös yritykset tarvitsevat edullista sähköä.

Arvoisa puhemies! Muistan hyvin lukioista, että energia tarkoittaa kykyä tehdä työtä, ja työllähän se on kansakunnan menestys tulevaisuudessakin rakennettava, joten tämä sähköjärjestelmän kehittämiseen liittyvä kysymys on aivan kriittinen tulevaisuudessa, mutta nyt juuri tässä tilanteessa, kun olemme kriisin keskellä, nämä tuet ovat perusteltuja. Ja totta kai tulevaisuudessakin tammöisen järkevän säästämisen pitää olla kannustavaa ja sähkösopimuksissa kannattaa olla sen kaltaisia elementtejä, että jos pystyy omasta sähkökäytöstään joustamaan, siitä myöskin hyvin palkitaan, mutta lähtökohdan pitää olla se, että kaikille sähköä on edullisesti saatavilla.

Arvoisa puhemies! Toinen aivan kriittisen tärkeä ulottuvuus on tämä maatalouden tukeminen tässä kriisin keskellä, jossa niin energian hinta kuin lannoitteiden hinta ovat nousseet kohtuuttomasti. Paitsi että suomalainen kuluttaja haluaa valita puhtaan, kotimaisen, terveellisen, turvallisen, ravitsevan, maistuvan elintarvikkeen, niin tämä on myös huoltovarmuuskysymys, että suomalainen ruoantuotanto säilyy elinvoimaisena, ja tässä hallituksen käsi on ollut valitettavan hidas auttamaan, mutta tämä lisätalousarvion toimenpide on varmasti perusteltu. Pitämmässä juoksussa täytyy kuitenkin varmistaa se, että esimerkiksi elintarvikevienti on kilpailukykyistä ja pystymme sitä kautta saavuttamaan senkaltaisen tuotannontason Suomessa, että kaikissa tilanteissa sitten myöskin huoltovarmuuden näkökulmasta olemme riittävän omavaraisia. Tässä omavaraisuuskeskustelussa täytyy tietysti ymmärtää se, että kaikki eivät joka päivä halua pottuja syödä, välillä on hyvä vaikkapa riisiä syödä, mutta pottuja pitää niin paljon viljellä, että jos riisiä ei ole saatavilla, niin sitten pottuja kaikille riittää.

Arvoisa puhemies! Maakuntien lentoyhteydet ovat aivan kriittisen tärkeä asia. Ne ovat aivan kriittisen tärkeä asia tietysti sille, että suomalaiset pääsevät maansa pääkaupunkiin sujuvasti, onpa se asia mikä tahansa. Esimerkiksi liike-elämä mutta myös akateeminen elämä tarvitsevat näitä toimivia yhteyksiä, eikä voi ajatella niin, että joku reitti juuri sinänsä olisi kannattamaton, koska viime kädessä liikennejärjestelmä on kuitenkin verkosto, joka koostuu siitä toimivasta kokonaisuudesta, ja ne maakuntien tehtaajat... Puhutaan vaikka Kemi—Tornion lentoyhteyksistä, Kokkola—Pietarsaaren lentoyhteyksistä tai vaikka Kaajanin, Joensuun, miksei esimerkiksi Suomen Ateenan, Jyväskylän, lentoyhteyksistä — Jyväskylä on myös tärkeä vientiteollisuuskaupunki, maakunnan pääkaupunki — niin nämä kaikki yhteydet ovat aivan keskeisiä näille vientialojen yrityksille, ja nämä vientialojen yritykset ovat kuitenkin niitä yrityksiä, joiden tuotteet kun lähtevät maailmalle, sieltä tulevat sitten rahat, joilla pääkonttoreissa palkat maksetaan ja joilla maksetaan esimerkiksi taas

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

täältä Helsinki—Vantaalta matkustavien lennot. Elikkä tässä mielessä myös nämä lentoliikenteen tilastot ehkä johtavat keskustelua vähän harhaan. Eli tämä maakuntalentojen mahdollistaminen jatkossakin on erittäin perusteltua.

Arvoisa puhemies! Samoin näistä lisätalousarvion pienemmistä menokohteista: Myös tämä mediatuki tässä todella vaikeassa murrostilanteessa, jossa paikallislehdet elävät, on enemmän kuin perusteltu. Toki siinäkin tietysti pitkällä aikajänteellä pitää varmistaa, että toimintaympäristö on sillä tavoin vakaa ja olosuhteet ovat kilpailukykyiset, että kuluttajat sitten viime kädessä voivat näitä tuotteita hankkia ja sillä tavoin päättää, ketkä pärjäävät, eikä se tapahdu valtiovallan toimesta tukia kanavoimalla, mutta juuri tässä tilanteessa, jossa eletään paitsi tämän digitaalisen murroksen vallitessa ja esimerkiksi postilain muuttuessa, tämä paikallislehtien tuki on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti näistä hyvinvointialueiden rahoitukseen liittyvistä näkökohdista. On tietysti isänmaan tulevien kohtaloiden kannalta haastavaa se, että tähän hyvinvointialuemalliin ei sisälly senkaltaisia kustannuskasvun jarruja, joilla varmistettaisiin, että rahat riittävät. Tällainen jatkuva rahoituksen kasvattaminen ohi rahoitusmallin ei voi tietenkään muodostua toimintatavaksi, [Puhemies koputtaa] mutta ehkäpä juuri tässä siirtymävaiheessa tällainen yksi tukikerta voi olla mahdollinen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.29 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Keskustelemme esityksestä vuoden 2023 lisätalousarvioksi. Tässä nyt voisi ottaa näitä asioita, mitä nyt on esillä, ja haluaisin nostaa tuon velkaantumisen. Velan piti olla ilmaista, mutta nyt tupsahti jälleen kerran miljardiluokan lisälasku nousseiden korkojen takia.

Missä vaiheessa hallitus aikoo myöntää, että sen ajama pullantuoksuinen, yli varojemme elvyttävä talouspolitiikka on tullut tiensä päähän? Seuraavaksi pitää keksiä menoleikkauksia, että velkakierre saadaan pysäytettyä ennen kuin on liian myöhäistä, ja tämä on seuraavan hallituksen tehtävä, siihen ei ole vaihtoehtoja. Se jää seuraavien hallitusten murheeksi, kun vihervasemmisto ei pystynyt tunnustamaan tosiasioita.

No, rahoitusta on kuitenkin ohjattu poliisille ja peruskouluihin, järjestötoimintaan. Siellä järjestötoiminnassa on kyllä aika erikoisia kukkasia, kun siellä on jollekin Transfeminiineille myönnetty satojatuhansia avustusta, oikeusministerille nuorisorikollisuuden ehkäisemisen nimissä. Hallituksen painotukset ovat kiitettäviä mutta eivät riittävässä määrin puutu juurisyyhyyn, toisen polven maahanmuuttajataustaisten nuorten ongelmiin.

Pitäisi keksiä, miten pakolaisuuden tai työn perusteella EU:n ulkopuolelta Suomeen tulevat ihmiset ja heidän täällä syntyneet ja kasvavat jälkeläisensä saadaan sopeutumaan maamme oloihin ja vaatimuksiin. Jos tätä ei keksitä, Ruotsin tie on väistämätön, eikä tätä edesauta ollenkaan kaikkien tahojen vinkuminen työperäisen maahanmuuton tärkeydestä.

Perussuomalaiset ymmärtävät kyllä, että työperäiset maahanmuuttajat ovat mahdollisuus, mutta me taidamme olla ainoa puolue, joka rehellisesti sanoo, että humanitäärinen ja työperäinenkin maahanmuutto aiheuttaa kustannuksia. Nyt me löydämme edestämme sen, minkä te olette meille tilanneet ja jättäneet. Te halusitte tätä, joten kertokaa nyt meille, miten te aiotte tämän korjata ilman lisärahoitusta.

Perussuomalaisten vaihtoehdossa humanitäärinen maahanmuutto minimoidaan mutta Ukrainan sotaa pakenevista pidetään huoli. Perussuomalaisten vaihtoehdossa työperäisen maahanmuuton osalta noudatetaan tulorajoja, arvioidaan maahantulijoiden sopeutumisky-

Punkt i protokollet PR 163/2022 rd

kyä ennen tänne muuttamista ja oikeutta sosiaaliturvaan ja muihin palveluihin ja sukulais-
ten tuomista maahan rajoitetaan siten, ettei tilanne entisestään pahenisi.

Sote-uudistuksesta eli hyvinvointialueista: Niiden piti tuoda hyvinvointia ja pienempiä
kustannuksia. Todellisuudessa uudistus tuo lähinnä uusia turhia työpaikkoja kannatuslas-
kuista kärsiville puolueille ja valtavasti uusia kustannuksia. Te olette piittaamatta asiantun-
tijoiden lausunnoista alibudjetoineet kustannukset ja ylibudjetoineet arvioidut hyödyt. Ne
hyödyt jäävät saavuttamatta, ja joudutte tilkitsemään lisäbudjeteilla tätä rahareikää. Kai-
ken lisäksi te olette siirtäneet vuoden 24 määrärahoista 150 miljoonaa tämän vuoden me-
noihin. Te siis käytätte seuraavankin hallituksen rahat, kun ette voi rehellisesti myöntää
epäonnistuneenne sote-uudistuksessa.

Metsien suojelusta: Viimeisenä temppunanne te päätitte suojella metsiä. Uudet suojelu-
päätökset ovat suuremmat kuin mitä koko hallituskaudella olette yhteensä esittäneet. Ei sii-
nä mitään, luonnon ja metsien suojelu on ylevä tavoite, mutta onko nyt niin, että suomalai-
sen teollisuuden raaka-aineet ja veronmaksajien etu on uhrattu luontokultille? Yhdessä
Suomelle haitallisten EU:n ilmasto- ja luontohankkeiden kanssa suunta näyttää pelottaval-
ta. Oletteko te hallituksessa kertaakaan istuneet alas ja arvioineet päätöksienne vaikutusta
suomalaisten taloudelliseen hyvinvointiin? Talousarviossa te puhutte muutamien miljoon-
ien menetyksestä, mutta lehdistötilaisuudessa kutsutte päätöstä 100 miljoonan euron ar-
voiseksi. Luvut eivät täsmää, koska te tietoisesti haluatte antaa päätöksen kustannuksista
vääristyneen kuvan. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.34 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion kaikkein vakavin
asia on korkomenojen todella kova ja nopea kasvu. Viime vuonna Suomen valtio joutui
maksamaan veloistaan korkoa noin 800 miljoonaa euroa, ja arvio tälle vuodelle oli reilu
puolitoista miljardia, mutta nyt arviota on jouduttu korottamaan jo yli kahden ja puolen
miljardin euron, ja tässä lisätalousarviossa osoitetaan siis miljardi lisää valtionvelkojen
korkojen maksuun.

Arvoisa puhemies! On valitettavasti kansainvälisestä korkojennousutrendistä johtuvaa,
että Suomen valtionvelan koroista jouduttaneen maksamaan tulevana vuosina vieläkin
enemmän korkoa, elikkä velalla on todella väliä. Tämä on se viesti, joka tästä lisätalousar-
viosta todella pitää meidän jokaisen nyt sisäistää, ja kyllä eduskunta voi aivan syystäkin
peräänkuuluttaa maan hallitusta paljon jämäkämpiin ja kiireellisempiin toimiin, jotta mie-
titään yhdessä niitä keinoja, joilla voidaan vastata tähän kehitykseen. Suomen kansantalou-
den kantokyky ei riitä näin valtaviin valtionvelan hoitokustannuksiin, vaan meidän on pak-
ko saattaa julkinen talous sellaiseen tasapainoon, että pääsemme maksamaan myös näitä
kertyneitä velkoja pois.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till finansutskottet.